

ZARZĄDZENIE

Dnia 16 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

Sędzia SN Ryszard Witkowski – w odpowiedzi na pismo C. J. z 17 listopada 2024 r., skazanego z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i inne, sygnalizujące konieczność wznowienia z urzędu postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z 5 lipca 2022 r. stwierdzającym brak podstaw do wznowienia z urzędu postępowania karnego prawomocnie zakończonego wobec C. J. wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 24 marca 2022 r. sygn. II AKa 236/21, na podstawie art. 542 § 3 k.p.k.

stwierdza brak możliwości wznowienia wskazanego wyżej postępowania z urzędu.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy postanowieniem z 5 lipca 2022 r. w sprawie III KO 62/22 stwierdził brak podstaw określonych w art. 542 § 3 k.p.k. do wznowienia postępowania z urzędu w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 24 marca 2022 r. sygn. II AKa 236/21, stwierdzając, że w rozpoznawanej sprawie nie zachodziła podnoszona przez obrońcę skazanego nienależyta obsada składu Sąd Apelacyjny w Szczecinie sygn. akt II AKa 236/21, która stanowiłaby bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., pomimo tego, że w składzie tego sądu orzekał sędzia X.Y., który uzyskał nominację

na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r.

Pismo obrońcy skazanego C. J. zostało uznane jako zasygnalizowanie Sądowi Najwyższego wystąpienia w sprawie II AKa 236/21 uchybienia należącego do katalogu bezwzględnych przyczyn odwoławczych opisanych w art. 439 § 1 k.p.k., a w konsekwencji doprowadziło do przeprowadzenia czynności sprawdzających z urzędu, przez pryzmat całego spektrum uchybień, opisanych w tym przepisie. W przypadku potwierdzenia istnienia takiego uchybienia doszłoby do wznowienia postępowania z urzędu, stosownie do treści (zob. uchwałę SN z 24 maja 2005 r. sygn. akt I KZP 5/05). Pozwala to na konstatację, iż sygnalizowana przez skazanego w piśmie z 17 listopada 2024 r. kwestia wystąpienia w sprawie innego uchybienia z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. została już zbadana w ramach sprawy II KO 62/22.

Przedmiotem rozstrzygnięcia w postępowaniu o wznowienie jest kwestia istnienia podstaw do wznowienia postępowania. Te zaś określone zostały w art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k. i 540 b k.p.k., przy czym katalog ten ma charakter zamknięty. Z kolei zgodnie z przepisem art. 545 § 3 k.p.k. sąd odmawia przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania, bez wzywania strony do usunięcia jego braków formalnych, jeżeli z treści wniosku wynika jego oczywista bezzasadność. Co istotne, i co należy wyraźnie podkreślić, w trybie art. 545 § 3 k.p.k. sąd nie rozpoznaje merytorycznie wniosku i nie bada także jego zasadności pod kątem ewentualnych podstaw wznowienia. Wskazana w tym przepisie możliwość odmowy przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania z powodu jego oczywistej bezzasadności, dotyczy zarówno przypadków, gdy we wniosku podniesiono okoliczności będące już wcześniej przedmiotem rozpoznawania w postępowaniu o wznowienie, jak i przypadków, gdy w sposób oczywisty, wniosek ten oparty został na innych podstawach niż te, które określone zostały w przepisach rozdziału 56 Kodeksu postępowania karnego.

Abstrahując od powyższego, zgodnie z art. 540 § 1 k.p.k. przedmiotem wznowienia jest „postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem”, a zatem postępowanie w przedmiocie procesu tj. odnośnie odpowiedzialności

prawnej określonej osoby, w tym także dopuszczalności procedowania w tej materii. W doktrynie wskazuje się, że przedmiotem procesu mogą być co prawda także niektóre postępowania uboczne, a więc co do innego, niż zasadniczy nurt procesu, które jednak cechują się autonomicznym charakterem względem tego nurtu, a więc nie są z nim związane (S. Zabłocki (w:) J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z Gostyński, S. M. Przyjemski, R. Stefański, S. Zabłocki: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2004, t. III, s. 648.). Tymczasem postępowanie o wznowienie nie dotyczy odpowiedzialności prawnej ani innej, nie związanej z postępowaniem odnośnie tej odpowiedzialności kwestii ubocznej, lecz służy badaniu istnienia podstaw do wznowienia procesu, w sytuacji gdy zagadnienie odpowiedzialności prawnej jest już rozstrzygnięte prawomocnym orzeczeniem sądu. Ponieważ nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w rozumieniu art. 544 § 2 k.p.k. w zw. z art. 540 § 1 *in princ.* k.p.k. (zob. *postanowienie SN z 21 października 1997 r. sygn. akt II KZ 139/07, OSNKW 1998, z. 1, poz. 10*), zgodnie z dominującym stanowisku wyrażanym w piśmiennictwie oraz orzecznictwie, nie jest możliwe wznowienie czy to na wniosek strony, czy też z urzędu, postępowania oddalającego wniosek o wznowienie postępowania lub stwierdzające brak podstaw do wznowienia postępowania *ex officio* (*m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 maja 2010 r. sygn. akt V KO 47/10, OSNKW 2010, z. 8, poz. 73; z 20 maja 2010 r. sygn. akt V KO 47/10; z 8 lutego 2011 r. sygn. akt III KO 99/10; z 9 lipca 2013 r. sygn. akt II KO 17/13; z 24 marca 2021 r. sygn. akt I KO 10/21*)), jak też co do postanowienia o oddaleniu kasacji (*m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 lipca 2007 r. sygn. akt V KO 15/07, OSNwSK 2007, poz. 1564*) - zob. też chociażby: D. Świecki (w:) D. Świecki (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. II, Warszawa 2017, s. 629 i 630).

W uchwale składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 24 maja 2005 r. sygn. akt I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 48, wyrażono pogląd, że w postępowaniu o wznowienie postępowania, ujętym w art. 542 § 3 k.p.k., istnieje zawsze możliwość wykorzystania inicjatywy stron w celu usunięcia rzeczywistych uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. Pełne zastosowanie znajduje tu instytucja przewidziana w art. 9 § 2 k.p.k., umożliwiająca stronie wystąpienie z wnioskiem (sygnalizacją) o dokonanie czynności z urzędu.

Ta inicjatywa, w razie potwierdzenia zaistnienia wskazanego uchybienia, może prowadzić do wszczęcia z urzędu postępowania wznowieniowego, zaś w braku zaistnienia uchybienia skutkującego obowiązkiem wszczęcia z urzędu postępowania wznowieniowego, nie wymaga wydania orzeczenia stwierdzającego, że wskazywana usterka nie występuje. W realiach niniejszej sprawy można byłoby zatem poprzestać jedynie na pisemnym poinformowaniu skazanego C.J., o braku podstaw do wszczęcia postępowania wznowieniowego z urzędu, jednakże za celowe uznano decyzję o braku prawnych podstaw do wszczęcia postępowania wznowieniowego z urzędu podjąć w formie niezaskarżalnego zarządzenia.

[J.J.]

[a.ł]